N:o 17. Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 1 September 1882. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Qvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre. Lösn:r med musikbilaga 50 öre. Årg. 2.

Galleri af svenske kapellmästare.

IX.

I. Lachner.

Efter Foronis plötsliga död kallades åter en främling i spetsen för hofkapellet, men denne stannade ej ens fulla tre år i Sverige, emedan en oemotståndlig hemlängtan dref honom tillbaka till sitt fosterland. Vi kunna således om honom fatta oss kort, dervid hufvudsakligen följande Mendel.

Ignaz Lachner, en yngre bror till den berömde svitkompositören Franz L., såg dagen i Rain den 11 Sept. 1807, blef jämte sina öfriga åtta syskon af fadern tidigt undervisad i musik och gjorde sådana framsteg, att han redan som åttaårig gosse i hemtrakten gaf konserter på violin och klavér. Understödd af ädla menniskovänner, besökte han från sitt tolfte år gymnasiet i Augsburg och hade bl. a. till skolkamrat ingen mindre än den blifvande kejsaren Napoleon III, hvilken då såsom grefve Saint-Leu vistades derstädes. Under sitt fyraåriga uppehåll der fick Lachner tillika undervisning i violin af Neugebauer, i klavér af Keller, och i komposition af domkapellmästaren Witschka. På sin broder Franz' kallelse kom han så till München, erhöll anställning som violinist vid Isarthorteaterns orkester och fullkomnade sig under Molique, så att han å nyo kunde uppträda offentligen med stor framgång. Likväl var hans ställning ganska bekymmerfull, och gerna följde han 1824 åter sin broder, som inbjöd honom att flytta till Wien. Denne förskaffade honom en plats såsom orkestermedlem och repetitor vid Kärntnerthorteatern, öfverlät på honom sin organistbefattning vid evangeliska kyrkan och undervisade honom ytterligare i komposition. Den 18 Okt. 1825 blef han utnämd till vice kapellmästare, följde sex år senare en kallelse till hofmusikdirektör i Stuttgart och gick ändtligen 1842 i samma egenskap till München, hvarest han å nyo, under nio år, verkade vid sin broders sida. Året 1853 förde honom såsom förste kapellmästare till Stadtteatern i Hamburg, hvarifrån han 1858 kallades till Stockholm såsom hofkapellmästare och instruktör för sångscenen.

Ignaz Lachner.

Här var han, efter alt hvad vi veta, värderad och omtyckt, men vantrifdes icke dess mindre, då han som nämdt tärdes af hemsjuka, hvarför han ock redan den 1 Juli 1861 utbytte sin plats mot den af förste kapellmästare i Frankfurt am Main, hvarest han ända till 1875 hörde till de mest högaktade personligheter både såsom dirigent, kompositionslärare och tondiktare. Sistnämda år firade han sitt femtioåriga kapellmästarejubileum och drog sig sedan, under många, af pietet och välvilja uppburna ovationer, tillbaka till privatlifvet.

Bland hans talrika kompositioner nämnas här de mest anmärkningsvärda. Operorna *Der Geisterthurm* (1837) och *Die Regenbrüder* (1839) gjorde i Stuttgart föga lycka, hvilket dock tillskrefs libretternas brister. Större framgång hade *Loreley* 1846 i München, trots sina »longörer». Omtyckt blef äfven hans musik till »Alpenscenen» (t. ex. 's letzte Fensterl'n) samt sången »Ueberall du» med obligat horn.

I Stockholm skref han musik till Oskar I:s begrafning (hvarur särskildt en sorgmarsch må framhäfvas) och Karl XV:s kröning, äfvensom melodramer till en epilog för Oskarsdagen 1859, hvarjämte han omarbetade instrumenteringen i den samma år återupptagna Gustaf Vasa. Öfriga kompositioner bestå i balletter, melodramer, entreakter, messor, symfonier, stråkqvartetter, trior, sonater m. m.

A. L.

———×———

En Benedict-konsert i London.

Den ifrigt och länge förberedda Benedict-konserten gick ändtligen af stapeln, såsom säsongens mest lysande musikaliska evenement mycket gouterad och efterlängtad. Öfverst på programmen stå att läsa namnen på de kungliga och hertigliga storheter under hvilkas »immediate Patronage» denna högförnäma morgonkonsert förekommer. Prinsen och prinsessan af Wales stå främst, och efter dem en hel rad mindre höga.

Trettiotvå långa nummer. Bland de utförande artisterna några högst intressanta namn, såsom Trebelli, Albani, De Reszké, Musin, och främst af allt Grabow, Hallström och Ödman.

Man hade rådt mig att, ifall jag ville höra de sista, mest intressanta numren, ingalunda vara med från början, af hälsoskäl. Jag inträdde i St. James Hall just som de sista tonerna af Mr Hollmans präktiga violoncell förklingat. Det var det elfte numret som skulle börja, jag kom i elfte timmen, just lagom för att få höra en liten fröken drilla »Tacea la notte» ur Trubaduren. Det var en mycket söt, täck och snäll flicka, utan tvifvel. Hon sjöng gudskelof mycket sakta, jag hörde alls ingenting, utan kunde lugnt göra mina observationer.

Den lilla flickan, som öppnar sina röda läppar derborta, har halmhatt på hufvudet, mörk promenadklädning och inga handskar; det är mycket familjärt, nästan patriarkaliskt.

Herr Joseph Maas, Englands förste tenor, kommer in med noter i handen, klädd i bonjour och grå underkläder. Han sjunger en aria med scen af sir Julius Benedict, konsertgifvaren, Londons största musikauktoritet, adlad för sina förtjenster. Det är dock en tyvärr klen komposition, tråkig och lång. Sångaren var deremot kort, ja alldeles för kort för att med smak kunna genomföra en så utdragen komposition. Han sjöng i halsen och hade stor svårighet att komma igenom med de höga tonerna. Det är mycket ondt om goda tenorer i verlden, och man nöjer sig ändå med så litet! Publiken är förtjust då den får höra falsetten.

N:o 13. Fantasie på Amerikanska nationalmelodier af Benedict, arrangerade för 8 händer och två pianon. Jo, det var mirakuröst! Förr visste jag ingenting värre än *fyra* händer trummande på pianoforte, men detta öfversteg allt hvad jag hittills hört i den vägen. Amerikanska melodier! Maskinreverier i sanning! Det är någonting som orchestrion i Grand Hôtel i Stockholm glömt lära sig. Och hvilken glädje när slutligen Yankee Doodles bekanta stanzer höras! Man gör krumelurer i diskanten och tremolo i basen, medan andra pianot roar sig med omvexlande grundtonens och dominantens ackord. Tralera, raletra! Om ej detta är skön konst så . . . Också lifvas sjelfva stelheten vid dessa glada toner. Miner, som jag trott huggna i marmor, förvandlas; leenden hvila på alla ansigten, och här och der röras i smyg till och med de mest fashionabla fötter i hela London. Man stampar, jublar, applåderar. Bifallet tycks aldrig taga slut.

N:o 14. Ännu en liten miss. Mycket bra, mycket älskvärd! Protegerad af hennes majestät drottningen! Ja, hon förtjenar nådens blida solsken, om ej annars, så för sina blå ögon. »Birds song!» En liten fågel på lindeqvist: »En liten mygga i qvällens qvist» skulle det varit. En mindre röst torde vara svårt att uppleta. Och föga skolad dessutom. Hemma hos oss uppträda sådana artister ej, de sjunga bara hemma för mamma och pappa, samt alla tanterna. Och då de sjunga för dem, så darra de . . . här är det annorlunda.

N:o 15 sjunges af ännu en annan miss, syster till den förra. De föredraga en duett af Gumbert, som heter »Cheerfulness». Den glädjen går i terzer, samt på slutet i sexter. I textboken ser jag att det är 6 verser i visan, och att hvarje vers har 8 rader. Uppmuntrande i sanning!

N:o 16. Ah! jag andas åter. Mina lifsandar, nyss vid 0°, stiga betydligt. Der är Trebelli, fraiche och liflig, spirituel och genialisk som alltid. C'est l'Espagne!

Hon sjunger! Lifvets pulsar slå åter i mina ådror och jag är klar vaken! Naturen, som nyss under missernas duett höll på att taga ut sin rätt —, väcktes åter till lif! Haf tack Trebelli, jag känner väl dina visor, ditt program är detsamma som det varit i tio år, men du sjelf nu såsom alltid en konstnär i hvarje tum!

N:o 17, 18, 19, 20. Barometern faller så småningom, klena röster, dålig sång. Slutligen ett solo för harmonium, kalladt kammarorgel hos oss. En italiensk romans med variationer, i polka-takt. Hvilka löpningar i högra handen! Effekter, värdiga en klockare från Vimmerby. Ett »espressione» som kan locka en död till löje. Ett »vox humana» accompagneradt af skalor med »flauto» — ett mischmasch med ett ord, som — skördade oändligt med bifall! Albion, Albion, — hvar dolde du dig då Apollo utdelade sina skatter, hur var väl Euterpe så njugg emot dig? Hon gaf dig i stället guldet — och det var bättre?

När n:o 24 går af stapeln, får jag höra en verkligt god engelsk artist, mr Frederik King. Han har en präktig baryton, och sjunger ädelt. Han behagar mig till och med mer än Albani, som kort förut lät höra en väl föredragen ballade af Gumbert, en komponist som här har många beundrare, en komponist med ett ord — för engelsmän.

Efter King ha vi att åhöra ett underbarn som improviserar. Bredvid honom sitter hans far, förvånad, häpen, hänryckt öfver sonens nya, underbara fantasier på den Erardska flygeln. Mina grannar känna till de der improvisationerna; de ha hört dem mångfaldiga gånger, och äro nog obeskedliga att påstå, att de äro komponerade af gossens moster, en anspråkslös musiklärarinna.

N:o 27. Ändtligen! »From the royal Opera in Stockholm. Miss Grabow and Herr Œdmann!» Duo . . . Gounod.

Någon nyfikenhet i salongen. Våra artister, klädda efter hemlands sed, uppträdde för första gången. Friska, starka och präktiga klinga deras röster och fylla med välljud salen, nu mera ej så folkrik som i början. Publiken, förvånad och nyfiken, hänförs af våra svenska näktergalar och visar sin belåtenhet med frikostiga och uppriktiga bifallsstormar, icke betalade som så många andra, utan verkliga, omedelbara och derför så mycket mer värdefulla.

Efter duetten sjunger Grabow »Kolibri» af Hallström. Fullständig, afgjord succès! Och då slutligen Herr Œdmann med »Isola Bella» låter sin vackra, böjliga och sympatiska tenor klinga ut i salen, ackompagnerad af komponisten, Herr Hallström, så bli applåderna så starka att de aldrig vilja sluta.

Lyckligt att vårt land *så* väl kunde representeras på främmande ort! Jag vågar säga att det lilla Sverige kanhända liksom »l'Espagne» drog *längsta* strået till stacken . . . tack vare de unga talangerna från vår opera, och vår intelligente kompositör.

Ännu en svensk lyste denna dag på Benedicts konsert, lyste briljant, och berömdes i åtskilliga tidningar för sin utmärkta sång.

Det egendomliga faktum att personen i fråga för tillfället alls ej sjöng — gör ju ingenting till saken, det är sällan man så eklatant lyser genom sin — frånvaro! Ett beqvämt sätt att bli celeber.

Det vore alltför tröttande att gå vidare. London öfverflödar nu på storheter i artistväg. Hvad man får höra här på en vecka vore för mycket för Stockholm under ett helt år.

Utom italienarne med Patti, Nilsson, Lucca, Albani och Trebelli, ha vi ju haft tyska Wagnersällskapet, Sarah Bernhardt med man och sällskap och Coquelin med Théâtre Français. Så Ristori med sin trupp och Rossi. Det är icke nog. Vi ha vidare Menter, Joachim och så Irwing, Booth och madame Chaumont. Och så ännu många flere: det är för mycket — alldeles för mycket.

Sammalunda med mitt bref! Det är alldeles för mycket långt. Och jag slutar derför, tillintetgjord af all denna storhet, och reducerad till endast ett litet, mycket litet

a.

Parsifal.

III.

Det var en gång en gumma, som hade en skinnkjortel; den blötte hon och den stötte hon — och med den gumman har Wagners sångmö ett omisskänligt slägttycke. Får han tag i ett motiv, så blöter och stöter han det så länge det fins en tråd i behåll. För den som endast känner hans arbeten till och med Lohengrin är det nästan omöjligt att göra sig ett begrepp om det sätt att gå till väga, som han i sina senaste fyra verk, Tristan, Meistersinger, Nibelungen och Parsifal upphöjt till princip. Det kunde närmast liknas vid ett kaleidoskop: det är ständigt samma lappar, men de visa sig ständigt i en annan sammanställning och man kan icke värja sig för misstanken, att slumpen dervidlag spelar en stor roll. *Ledmotivet* är en herrlig sak när det användes sparsamt, som i Lohengrin: det tjenar då till märksten vid vigtiga ställen; men när märkstenarna blifva för många, åstadkomma de förvirring i stället för reda, man ser icke skogen för bara träd. För att nu hjelpa allmänheten till rätta i detta virrvarr hafva åtskilliga wagner-exegeter utgifvit mer eller mindre populärt hållna s. k. »Ledtrådar» och jag har studerat det nya bayreuth-evangeliet både secundum Wolzogen och secundum Heintz. Den förre, fantastisk och svamlig, har plockat ut 26 ledmotiv förutom alla underafdelningar och omgestaltningar; den senare, vetenskapligt klar, har minst dubbelt så många; håll reda på det, den som kan! Ingendera har emellertid kunnat öfvertyga mig, att motiven vid alla tillfällen äro lyckligt anbragta. Som man vet, fins det personer, hvilka till den grad uppdrifvit sin jargon, att de blifvit slafvar under densamma: de stående uttrycken jaga hvarandra öfver tungan, som går af gammal vana, utan att hjärnan har dermed mycket att beställa; och det är icke utan att man vid åhörandet af Wagners senaste arbeten mången gång tycker sig lyssna till en konversation, bestående af idel, mer eller mindre lämpligt sammanställda — »bångmål». Jämför man Parsifal med Wagners tidigare verk, så förefaller det som hade uppfinningens källa något sinat, fantasiens vingslag tyckas mattare, kromatiken oresonligare och maneret yttermera hårdnadt. Emellertid kan icke nekas att åtskilligt, såsom instiktelse-motivet — »tager och äter, detta är min lekamen o. s. v.» — gralsmotivet, Amfortas' bön och framför allt »Frälsarens klagan», hör det till det herrligaste Wag-

ner någonsin skrifvit. Gralsmotivet är not för not taget från ett i Dresdens hofkyrka begagnadt responsorium (»Amen») af Naumann; detta förklarar äfven förekomsten af samma motiv i Mendelssohns reformations-symfoni: det är troligen på båda ställena en omedveten reminiscens. — För öfrigt fins det, utom ledmotivsprincipen, mycket annat i Wagners procedur, hvarmed man icke gerna kan försona sig. Att han hyser ett suveränt förakt för formen är en sedan gammalt känd sak, men han försummar äfven i betänklig grad att tillgodogöra sig en annan af musikens mäktigaste faktorer, rytmen. Hans musikaliska tankar äro öfvervägande endast känsloutbrott och på detta svallande haf af känslovågor blir man mången gång rätt underlig till mods. Hans favoritidé, den ändlösa melodien, är helt enkelt ett oting: menniskan har inga sinnen, hvarmed hon kan fatta det oändliga. Fantasien kan gifva ett approximativt begrepp om hafvets, öknens oändlighet; ögat kan aldrig fatta den. Menniskan kan icke heller med örat fatta en oändlig ton, eller tonkedja: den skulle förr eller senare lulla henne i sömn. För våra begränsade sinnen sammanfaller det oändliga lätt med det tråkiga och detta är också skälet, hvarför man vid åhörandet af Wagners musik ibland har rätt svårt att hålla sig vaken. —

Alla anmärkningar förfalla emellertid eller träda i bakgrunden så snart man kommer i verkets omedelbara närhet, och en gång inom trollkretsen af Wagners orkester, är man såld. De stundom osmakliga situationerna, det betänkliga fromleriet, de oerhörda längderna, textens cruditeter, allt det der »hörs icke för musiken». Alla skrofligheter förtona i denna af månstrålar genomdallrade, af döfvande vällukter mättade luft och resultatet blir ett obestämbart, obeskrifligt njutningsrus, för hvilket jag icke kan finna ett mera träffande uttryck än Almqvists, just genom sin dunkelhet här synnerligen lämpliga amfiguri: »då sjönk mitt hufvud in i en gul sky och jag förlorade universum.» När man vaknar ur detta nästan ekstatiska tillstånd är det snarare en fysisk än psykisk förnimmelse, som tvingar en att lemna prosan sin rätt och med den stora auktoriteten i formfrågor, Polonius, utbrista: »det är för långt!» Första akten varar i sju qvarts timme, och jag kan försäkra, att man icke är hugad att pruta en minut på den tre qvart långa mellanakten: den behöfs rasande väl.

I konsten att framkalla den åsyftade stämningen är Wagner, som bekant, en oöfverträffad mästare; från introduktionens första ton till finalens sista äro våra känslosträngar räddningslöst i hans våld. Jag skulle vilja likna åhörandet af Parsifal vid en resa på villande haf. Har man en gång satt foten på den stora trollkarlens galeja, så kan man icke stiga ur, om man ville aldrig så gerna. Man kan visserligen bli en smula olustig när känslosvallvågorna börja vräka alltför oaflåtligt, man kan mången gång finna skeppskosten »näst till svält» och undra om icke ett litet nätt myteri skulle kunna låta arrangera sig, men då, när nöden är som störst, visar sig ofelbart ett öfverväldigande naturskådespel, en förbiskymtande paradisisk ö, en hänförande solnedgång, kanske ett skräckinjagande skydrag: hvarje obehag är glömdt och man ville icke för allt i världen hafva resan ogjord.

Efter det underbart sköna förspelet och den synnerligen stämningsfulla första scenen börjar vår vördade vän Gurnemanz allt att blifva litet långrandig; men ålderdomen har sina privilegier och det är så nyttigt att öfva sig i tålamod. Den vandrande dekorationen är såsom sådan oöfverträfflig, men effekten förfelas alldeles derföre att de båda figurernas låtsade vandring ohjelpligt rifver sönder illusionen. Här ville jag långt hällre hafva tablågardinen för ögonen, den skulle åtminstone icke vända min uppmärksamhet från den intressanta musiken. Kärleksmåltiden, i så väl dekorativt som dramatiskt och musikaliskt hänseende, trotsar all beskrifning.

Att Klingsors förtrollade trädgård skulle vara misslyckad genom sin brist på realism är ett klander, som jag finner föga motiveradt. En trollkarl bör väl kunna litet mer än sitt fader vår, och skulle lustgården hafva någon motsvarighet i verkligheten, så vore det ju ingen trollkonst att frambringa den; det kunde då lika bra låta sig göra med nit, flit et cetera. — Vi komma nu till en af dessa öfverdådiga fester, som Wagner alltid, efter en lämplig späkning, bullar upp för sina hungrande kostgängare. Det är scenen mellan Parsifal och Klingsors lockfåglar. Wagner, som i Venusberg-scenen visat sig kunna frammana ett pandemonium af de vildaste lustar, har förstått att öfver *denna* tafla kasta ett skimmer af barnslig uppsluppenhet, af hednisk naturglädje, som kommer en att aldeles slå döförat till för alla kristliga eller konventionella betänkligheter. De tretio »blomsterflickorna» med sina bara fötter och fantastiska drägt — kjolen är en omvänd blomkalk, korsetten bildas af blomfodret och på hufvudet hafva de hättor af kolossala vallmoblommor, solrosor eller dylikt — detta berusande vimmel af dansande, sjungande, skalkande blommor! ja, sådant trodde jag att man endast kunde se i drömmen. Hvad som naturligtvis bidrager att rädda detta uppträde från allt anstötlighetens slagg, är att stämmorna till läge och intonation äro så svåra, att de endast kunna utföras af verkliga artister. Det är icke körstämmor, säger Wagner sjelf, det är förstärkta solostämmor. Det hela är för öga och öra oemotståndligt och man kan knapt fatta hur sådant kan hafva flutit ur en sjutioårings penna.

I tredje akten möter oss den mycket omskrifna fottvagningen. (I förra numret står: *tagit* Parsifals fötter; skall naturligtvis vara: *tvagit*). Taflan är hänförande skön, men det är en betänklig hake vid den. Sedan Parsifal blifvit placerad vid källans brädd och befriats från pansarskjorta, arm- och benskenor, har man plötsligt för sina ögon — Kristus lifslefvande. Ett sådant ocker på den religiösa känslan går dock för långt. Visserligen har Parsifal, som det i stycket uttryckligen säges, genom att motstå Kundrys förförelse, öppnat henne en möjlighet till frälsning; han har genom dopet gjort henne delaktig af återlösningen; *hon* har således alla skäl och all rätt att se upp till honom som till en förlossare, med andra ord: att skänka åskådaren en lefvande bild af Magdalena; men detta berättigar aldeles icke *honom* att leka Kristus. Man må icke tro, att likheten är ett slumpens verk; den har legat Wagner så om hjärtat, att han icke ryggat tillbaka för ett litet taskspeleri: när Parsifal inträder räcker honom den hvita tunikan till knäet; när pansaret kommer af befinnes den, ett, tu, tre vara fotsid: den har nemligen legat upplagd i ett djupt veck! Man frestas äfven att ofrivilligt draga på munnen, när Kundry efter fottvagningen framtrollar och på Parsifal applicerar ett par mycket gentilare skor, än han hade vid entréen.

Ett verk bör imellertid, som hela världen vet eller åtminstone borde veta, icke bedömmas efter sina fel utan efter sina förtjenster, och då jag icke stuckit under stol med de förra är det mig en kär pligt att göra heder åt de senare. Parsifal är utan tvifvel Wagners helgjutnaste verk; så helgjutet, att jag fruktar det strykningar knappast kunna företagas, så önskvärda de än vore. Intrycket af de båda aktsluten i gralsborgen är af den mest öfverväldigande art; jag tvekar icke att sätta dem vid sidan af korsfästelsen i Ammergau.

Wagnerian af själ och hjerta, ehuru icke wagnerian quand même, reste jag till Bayreuth uppfyld af tvifvel och bekymmer; de äro nu mycket lättade. Med undantag af Kristus-förevisningen har egentligen ingenting stött mig, och äfven här kan man med litet god vilja fasthålla den vackra taflan, såsom sådan, utan att allt för mycket plågas af den hädiska hänsyftningen. Är man assurerad mot mysticism — och det tror jag att vi svenskar i allmänhet äro — så har det med Parsifal i sin helhet alls ingen fara; för »clairvoyanta pigor» deremot borde bevistandet af dylika medeltids-mysterier vara absolut förbjudet.

(Forts.)

Scherzo.

I de intressanta, nyligen utkomna »Minnen från Djurgårdsteatern» meddelas följande anekdoter: I sensationsstycket »På hafvets botten», under scenen å ångfartyget, derifrån underhafs-telegrafkabeln nedfiras, skådas en mörk åskhimmel, på hvilken stundtals granna blixtar framkallades medelst den elektriska lysapparaten och hvilket var särdeles praktfullt och illusoriskt. Under

nämda scen hände en afton att den glade Törner, som skötte apparaterna, hade i kameran infört ett oriktigt glas, och till häpnad men mycken munterhet fingo åskådarne se på himmelen — i stället för blixtar, åtskilliga stim af kolossala fiskar; detta lilla roliga missöde föranlät en skämtare att påstå det vännen Törner »hade tagit ett glas för mycket».

En beskedlig skomakarmästare i staden, som blifvit alldeles frapperad af hr Albert Albergs prestationer, runkade betänkligt på hufvudet under det han yttrade: »Den Alberg är ändå d—ln till karl, och nu tar väl fan vid de kungliga teatrarna!» — Der ser man hur mäktig humbugens nimbus är, när den till och med kan förblända skräddare och skomakare.

En af de mer framstående qvinliga sujetterna hade kommit i någon obetydlig tvist med Zetterholm, hvarvid hon, då denne åberopade reglementet, helt naivt svarade: »Jag sockrar på herrns reglemente!» Denna rolighet spridde sig snart inom truppen. — En tid efteråt, då någon liten slitning hade uppstått i herrarnes klädloge, inträdde Z. mycket högtidligt med hotelse att läsa upp reglementet. Härpå svarade en af de äldre: »Hvad skall det tjena till? Det har ju redan mamsell X. sockrat på!» — Z. tog sig en stor pris, vände sig om och gick ut för att icke hans respekt skulle komma i strid med skalken i hans mungipor vid denna oväntade påminnelse.

Förkrossande kritik. Till en bekant sånglärare kom en förhoppningsfull tenor och önskade få höra ett omdöme om sin röst. — »Så sjung någonting för mig», bad sångläraren. — Den förhoppningsfulle föredrog »Ack detta är en engels bild», och frågade sedan: »Nå, maestro, hvad tycks?» — »Jo», svarade denne, »om ni på höjden egde hvad som felas er på djupet, så skulle ni ha ett ganska bra mellanregister!»

När vid slutet af den första Wagner-konserten i Wien 1872 Wagner gång på gång hylldes med stormande inropningar, smattrade plötsligt en förfärlig åskknall. Wagner hade det infallet, hvilket knapt kan kallas smakfullt, att i ett kort tacksägelsetal inmänga meningen: »den dundrande Zeus sjelf hade gifvit honom sitt bifall» — hvilket kunde erinra om den döende franske kardinalministern, för hvilken man berättade, att en komet syntes på himmelen. »Ack, denna komet visar mig för stor ära!» suckade den döende.

Kantorn i en böhmisk bykyrka skulle på Nepomuksdagen öfverraska församlingen med en ny motett. Med tordönsstämma sjöng han i skilda satser: »Es brennt — es brennt — es brennt.» Alla menniskor trängde sig förskräckta ur kyrkan. Då ändtligen kom slutet på satsen: »Es brennt mein Herz vor Liebe — zum heiligen Nepomuk!» Förargad röt kyrkoherden till sångaren: »Kunde han icke ha sagt det förut, dumhufvud!»

Ett lustigt fynd är — en Wagnerkalender. Denna kalender upptager intet annat än saker som angå eller härröra från kompositören sjelf. Efemeriderna och helgonens namn äro här ersatta med notiser af följande slag:

Den 12 Januari: Repetition till Parsifal, en opera som skall uppföras 1882. Den 17 Jan.: Margaretas, en syster till Richard Wagner, födelsedag. Den 7 Maj: Richard Wagner har medicinerat (medikamentet omtalas ej; detta är en lucka som får fyllas nästa år). Den 12 April: Richard Wagner har skrifvit ett bref. Den 24: Otto Müllers, en vän till Wagner, död . . . Och slutligen, hvad som öfverträffar allt det andra, angifver kalendern i stället för solens upp- och nedgång timmarne då Wagner stiger upp och går till sängs, hvilka variera efter årstiden. *Si non e vero, bene e trovato.*

Följetong.

En musikers historia

af Rudolf Schmidt.

II.

Fjärden uppåt R.-fjorden erbjuder ingenting märkligt. Omgifningarna äro grönklädda och leende, men flacka och ur stånd att tilldraga sig uppmärksamhet. Anton Haller hade också gjort den resan många gånger — onkeln var borgmästare i en af de små städerna vid fjorden. Det var derför icke underligt att vår unge resande satt försjunken i sig sjelf.

Det förhöll sig verkligen så, att han midt på Kjöbmagergade kom att tänka på Kattegat och »Lyngene», såsom med en besynnerlig flertalsändelse den hedsträckning benämndes, som lik ett bredt bräm sträcker sig längs hafvet och i en båge på åtskilliga mil liksom beskyddande lägger sig mellan dess vintriga ingrepp och den välskötta fruktbara åkerjorden. Han hade lefvat sin barndoms lyckligaste timmar här, hade hoppats och drömt, medan foglarne flögo hän öfver hans hufvud. Aldrig hade naturen någonsin skänkt honom lugn och ro så som under en stilla sommareftermiddag mellan de brunvioletta bankarne, hvilkas form blef bestämdare, men hvilkas färgskiftningar förunderligt vexlade i belysningen af den till nedgång lutande solen, medan hafvet derute med sitt sonora fall bröt sig mot en tredubbel rad af reflar — alldeles som på Jyllands vestkust, fast i betydligt förminskad skala och med långt ringare styrka. Ingenting hade såsom detta svall vaggat till ro, ingen syn hade så blidt och fridfullt stämt hans sinne, som en stirrande blick utöfver den enformiga ljungmattans fint tecknade våglinier. Nu, då hans lifsplan var bruten och hans utsigter mörkare än någonsin, kände han ett oemotståndligt begär att låta famna och omsluta sig af hedens trollska tystnad. Endast *der* kunde han komma till ro, besinning, klarhet öfver sig sjelf.

Derföre ville han också finna sig i att onkeln efter all sannolikhet visade sig lika tvär och obehaglig som förr. På tre år hade han ej varit i sitt barndomshem. Inbjudningen — det förstod han väl — berodde på att hans namn blifvit offentligen nämndt, då konsertprogrammet utgafs. Onkeln var en af den gamla skolan, på hvilken det alltid gjorde ett godt intryck att se en persons namn i tryck. Och namnet var ju vid detta tillfälle hans eget: brorsonen var uppkallad efter honom. Mottagningen skulle väl icke blifva så oblandadt hjertlig nu, då namnet fått en klick på sig i bladen, dessa blad, hvilkas mindre gynsamma anföranden borgmästaren Haller såsom son af sin tid fruktade så obeskrifligt, medan han ansåg deras beröm för ett ofelbart uttryck af historiens dom.

Trots hans djupa nedslagenhet, hade den gamle musikerns envisa påstående gjort ett starkare intryck på honom, än han ville tillstå för sig sjelf. Organisten Grossman var känd som en man med genialisk blick. Från första stunden hade han bebådat den misslyckade studenten en stor framtid, och nu vidhöll han sin spådom efter det mest afgjorda nederlag. — Var han verkligen en af lyckans utkorade? skulle konstens kraft plötsligen slita sönder bojorna och lyckans gunst, stor, full och rik, komma honom till del i ett visst skickelsedigert ögonblick?

Det stod ett dystert moln af sorg och ovisshet öfver hans själ; men till öfverraskning för honom sjelf, hade han en förnimmelse, som om ljuset i alla fall dröjde der bakom. Hvilken gåta för sig sjelf kan ej menniskan vara? Ovilkorligen fäste han sina ögon vid violinlådan, som han i sjelfva afresans ögonblick i följd af en plötslig ingifvelse tagit med, ehuru han aftonen förut beslutit att icke följa organistens råd, utan egna ferietiden åt pröfning, sjelfransakelse och eftertanke.

En underlig genomträngande blick hade den gamle hetlefrade herrn. Denne hade ju börjat tala om, att han borde skaffa sig en olycklig kärlek! Ja, ganska sant. Han hade sett Helga Karlsen, dotter af ryttmästar Karlsen, Sofiebergs egare, köra förbi ett par dagar före konserten, och han hade med förundran märkt, hur vacker hon blifvit, sedan han som skolgosse sett henne på landtbalerna. Denna friska hy, som gjorde den gamla utslitna liknelsen om mjölk och bär till en slående sanning, dessa stolta, blå ögon, detta guldfärgade hår, som plötsligen påminte honom om en af de få Homeriska vers, han kunde utantill, den i hvilken Afrodite kallas »den gyllene», — allt detta hade onekligen gjort ett öfverväldigande intryck på honom. Som ett väsende från en strålande, öfvermenskligt upphöjd tillvaro hade hon farit förbi honom. Der var en skönhetens och fridens region, i hvilken en instinkt sade honom att han hade sitt hemvist! — hon hade blifvit det synliga uttrycket för det som han efterlängtade och kände sig behöfva.

Och det mottagna intrycket hade bibehållit sig med oförminskad kraft. Om morgonen på den afgörande dagen hade han — det var helt ofattligt — icke drömt, men i ett besynnerligt vaket rus sett tydligen inom sig, att hon under publikens jubel bekransat honom.

Och så hade på konsertaftonen olycksslaget kommit! Det stora gapande rummet, uppfyldt med otydliga skepnader, af hvilka han endast kunde se ansigtena på dem som suto främst, hade genast lagt en tyngd öfver honom. På första bänken hade han sett tre, fyra par kalla, fiendtliga ögon stirra genom lorgnetter på honom. Hans inträdande hade varit tafatt och löjeväckande — på allt sätt egnadt att på förhand ingifva en ogynsam stämning mot honom. Det som hans gamle vän ideligen predikade om,

det som skulle uppenbara sig från det allra innersta, och som just derför syntes för uppfattningen komma utifrån, det, hade han känt, skulle nu slå ned som en blixt, ifall han ej skulle vara utan räddning förlorad.

Och så hade det rakt motsatta skett, — det hade blifvit en hel rad af skärande missljud utan sammanhang, kraft, tonfullhet eller mening. Det som den ifrige, gamle herrn snackade om, att det kunde vara som om de odödlige sjelfva förde bågen i en menniskohand och lockade fram de eviga harmonierna — hade icke det på ett alldeles motsatt vis bekräftat sig? Var det icke som om en främmande ond makt osynligt gripit om hans fingrar och tvungit fram sällsamt förhexade ljud, som drogo alla tonströmmarna i hans hjerta in uti en hvirfvel af det obegripligaste fuskverk, till sorg och smärta för honom sjelf, men utan att det stod i hans makt att motverka det eller göra det annorlunda?

Det var mycket att tänka på och göra klart för sig. Hem till »Lyngene» med utsigt öfver Kattegats vida synkrets måste han — hem, han kunde ej annat.

Sofieberg låg en knapp fjerdingsväg från den lilla stad, der hans onkel residerade med sjelftaget envälde. Han ville dock en gång gå dit ut och taga den intressanta hufvudbyggnaden i ögonsigte. — Hon var ju i Köbenhavn!

Hvilka underliga idéer den hetsige gamle herrn ändå kunde ha; — en olycklig kärlek!

Men han viste med sig sjelf, att han på år och dag ej hade haft en tanke på Helga Karlsen. Alldeles visst! Då en gång, under en bal på landet för fyra år sedan, i en fransäs hennes handskbeklädda hand rörde vid hans, kände han som om en eld gått genom märg och ben. Men minnet deraf hade blifvit öfvervuxet och utplånadt, och när han nu tänkte på henne, var det såsom en upphöjd lysande representant för den verld han med sin konst ville öppna sig tillträde till, men från hvilken han nu var utestängd. Derifrån var dock ett stort språng till den punkten att förälska sig i en flicka, som var ett par år äldre än han sjelf, och med hvilken han ej hade vexlat tio ord. Nej, gamle Grossman var på villospår. Det var hemtrakten han längtade efter. — Hon var ju i Köbenhavn.

En rad af föreställningar, som glidit genom ett menniskohufvud, kan utan stor tidsspillan sättas på papperet i en kort afslutad ordningsföljd. Föreställningarnes lopp i verkligheten är nästan alltid betydligt långsammare — det liknar de breda floders, som strömma med ringa fall och derunder tyckas stå stilla. Resan närmade sig sitt slut, utan att den unge, olycklige virtuosen, fördjupad i sig sjelf, ännu hade sett sig om och tagit sina reskamrater i betraktande. Hos dem var det ej heller mycket att fästa sig vid. De flesta af dem voro hederliga landtmän och småborgare från landsortsstäderna vid fjorden, de der tycktes sträfva att hålla tillsammans såsom ett eget öfverlägset element. — Blott en enda lång och ljus, elegant herre, starkt bygd, men ung till åren, tillhörde uppenbarligen de högre samhällsklasserna.

Denne herre hade oaflåtligen vandrat upp och ned på däcket, samt gång efter annan fästat sina kalla, blå ögon på den unge mannen. Slutligen, då fartygets vaggande rörelse vid mynningen af fjorden började försvåra hans motion, stannade han och sade:

»Det börjar att rulla.»

»Det är endast här i öppningen», svarade Anton, uppväckt ur sina funderingar; »så snart vi komma förbi udden, är det förbi.»

»Det är ju herr Haller? — Ni känner väl igen mig — häradshöfding Becket?»

Anton mötte med ögonen den höga, ståtliga figuren. Ja visst kände han honom, fast han endast sett honom en enda gång för några år sedan, då han på en restauration i Köbenhavn åt middag med sin onkel. I förbigående hade då vexlats några ord mellan honom och onkeln. Men det friska, rödlätta, något stela ansigtet, med det ljusa, i pannan benade håret och det rika, välvårdade skägget, inpräglade sig lätt i minnet. Becket var af engelsk härkomst, och såväl utseende som manér vitnade derom. Han hade skaffat sig en ställning, sådan som en ung, framåtsträfvande och äregirig man den tiden förvärfvade sig. Hans namn fans bland deltagarne i ett par af studentmötena och han talade emellanåt i »Föreningen.» Derjemte hade han i några år varit anställd hos en af de förnämsta juristerna, om hvilken det hette, att anställning hos honom gaf ett särdeles godt grundlag. — Thomas Becket skötte nu sjelf domsagor, och efter egen och andras mening fattades honom nu endast ett rikt gifte för att göra karriär.

»Sjösjukan är en mycket obehaglig sjukdom», anmärkte häradshöfdingen, »och så är ens utseende så derangeradt, när man kommer i land.»

Hans friska ansigtsfärg begynte verkligen att stöta något i gult och på samma gång lade sig öfver hans drag ett slappt och ängsligt uttryck, som stod i underlig motsägelse till hans kraftiga och robusta utseende.

Den unge mannen kunde ej hålla sig från att småle. Becket märkte detta.

»En tarflig person!» sade han för sig sjelf, men tog med stort yttre lugn en liten spegel och en kam ur bröstfickan och började putsa hår och skägg, en behandling som emellertid var alldeles öfverflödig.

Fartyget vände i detsamma in om udden och rörde sig nu i smult vatten, så att någon fruktan för sjösjukan icke vidare kunde komma i fråga. Omgifven af gröna träd såg man då en klunga af röda tegeltak — likt ett fat med kräftor och dill — innerst i den smala viken, som bildades af udden och den motliggande stranden. Det var Fjordby. Till venster helt nära stranden höjde sig Sofiebergs hufvudbygnad, hvit och skinande med två gula ladugårdsbygnader framför.

»God egendom!» anmärkte häradshöfdingen. »Stil! — Ryttmästaren har nog upparbetat hela egendomen rätt betydligt?»

»Man påstår det.»

»Jag väntar mig att få tillbringa ett par nöjsamma dagar hos honom.»

»Om jag ej misstar mig, står han der på hamnarmen tillika med onkel.»

»Rigtigt! — Hm. Dottern är icke med.»

»Är hon hemma?»

Frågan framställdes i en ton af öfverraskning. Häradshöfdingen såg på honom med en lång blick och sade derefter med ett eget eftertryck på orden:

»Ja, fröken Helga Karlsen är hemma.»

Han gjorde en kort vandring upp och ned på däcket och vände sig sedan till den unge mannen sägande:

»Tänker ni gifva sommarkonserter här ute?»

Denne anade att det låg en gadd gömd i frågan och var tillika för öfverraskad att kunna svara. Slutligen sade han helt lugnt:

»Nej!»

»Jag kunde tänka det. Jag ser af tidningarne, att i Köbenhavn gick det icke så synnerligen bra.»

Han kastade dervid en kall och elak blick på Anton, som å sin sida kände att en liflig ovilja mot den öfverlägsne häradshöfdingen började sjuda inom honom.

Några ögonblick derefter lade ångbåten till vid bron. Thomas Becket gjorde en geste med sin handskbeklädda hand och ropade till en äldre herre med grå mustascher, som stod främst bland de väntande:

»Herr Ryttmästare; det var mycket artigt af er att sjelf komma hit ned!»

En småborgare från staden hade redan satt foten på landgången, men trädde genast tillbaka och lemnade plats för ryttmästarens välklädde gäst. Thomas Becket tog sig präktig ut, der han rak och ståtlig gick i land med sin lilla kappsäck i handen, och det engelska draget hos honom gaf honom i detta ögonblick ett äkta gentlemansutseende.

III.

»Borgmästar Haller — Häradshöfding Becket. — Känna herrarna hvarandra?»

»Vi ha någon gång talats vid i Köbenhavn. — Herr Becket gör oss väl den äran om Fredags afton — vårt vanliga sällskap?»

»Naturligtvis, herr Becket kommer med Helga och mig. — Här är vagnen,

min ärade vän, var så god och sitt upp!»

Borgmästar Haller såg efter kareten, i det den livréklädde kusken med en fulländad mästares konstfärdighet vände på bryggan och raskt körde af nedåt staden till öfver den långa, stensatta bron. Borgmästaren visade sig aldrig utanför sin dörr utan med en guldkantad kaskett, som satt ned i nacken på honom. Han var en liten man med rödsprängdt ansigte, runda blå ögon med hvitögat stötande i gult, en krokig, liksom afstympad näsa och ett par smala mustascher, hvilka, knappast så långa som näsborrarnes bredd, stucko fram som två sylar. Folket i staden kallade honom »knorrhanen.»

»Ja, dig, min käre brorson, är det ingen vagn efter», sade borgmästaren, i det han vände sig om och varseblef den unge mannen, som slutligen kommit i land. »Gif Sören ditt kontramärke!»

Sören mottog detta och frågade om han inte fick befria Herr Haller från lådan.

»Den bär jag sjelf, Sören.»

»Fiollådan?» sade borgmästaren, och hans små mustascher krummade sig som ett par morrhår. »Skön procession för en borgmästare att komma vandrande i. — Ja, så kom då!»

De gingo nu tysta öfver bron till staden. Då de kommo fram till de första gatorna, stack folket här och der ut hufvudet genom fönsterna, men borgmästaren gaf dem så hvassa blickar, att de straxt drogo sig tillbaka. Endast gamle prokurator Flöjstrup stannade oförskräckt qvar i sin port och ropade:

»Om fredag slagtar ni alltså den gödda kalfven, herr borgmästare?»

»I anledning af den förlorade sonens hemkomst — ja!»

Borgmästaren öppnade porten med ett häftigt grepp och pekade uppåt trappan.

»Din kammare är i ordning. Sätt ifrån dig lådan så fort du kan.» Med dessa ord gick han brummande in på sitt embetsrum.

Anton gick uppför den smala, knarrande trappan till det rum, han bebott som gosse. Det var ett mycket litet rum, der man just icke hade det för präktigt: Han kände sig emellertid ej lysten att visa sig der nere förr än det behöfdes.

Posthuset låg midt emot. Mekaniskt följde hans öga handelsbiträdena, som kommo för att hemta posten till sina principaler, för hvilka kringbäringen af brefven genom den lilla stadens enda postbud var alltför långsam. Slutligen fick han se denne funktionär, gamle Olle, visa sig i dörren och snedda öfver gatan till borgmästarens hus.

Straxt derefter hörde han onkeln med en röst, lika skarp som hans ögon, gifva honom anvisning att gå en trappa upp. Tunga steg hördes nu i trappan, och ett ögonblick derefter knackade Olle verkligen på och lemnade ett bref med utanskrift:

Till
Hr stud. Anton Haller.
Adr.: Hr Borgmästare Haller,
Fjordby.

Brefvet var från organisten Grossman. Det hade gått från Köbenhavn samtidigt med Anton sjelf och kommit dit med ångbåten. — Det hade följande lydelse:

Köbenhavn d. 29 Juni 1859,
kl. 1½ på morgonen.

Walz far till Knutstorp i morgon. Han är gäst hos kammarherren, som hör till hans gamla vänner. Jag har talat vid honom om er. — Ni har ju tagit violinen med er?

Mathias Grossman.

Skrifvet i Walz's eget rum. Jag kastar det i lådan på hemvägen.»

Knutstorp låg endast en knapp mil från Fjordby. Anton kastade en ironisk blick på violinlådan och sade för sig sjelf:

»Jag har tagit den med, — och den har redan skaffat mig så mycket nöje.»

IV.

Vid samma tid körde ryttmästaren med sin gäst bortåt Sofieberg. De hade icke kört långt förr än de vid en smal väg, som förde utåt »Lyngene», mötte en ung dam, med fin profil och gullgult hår, hvilken sjelf körde den lilla enspännare, hvari hon åkte.

»Men min söta flicka!» ropade ryttmästare Karlsen, »vänder du inte om hem igen och äter frukost tillsammans med mig och herr Becket?»

»Jag har redan ätit frukost.»

»Skall du nu igen ut till Träsko-Klas' hustru? — Du visar den qvinnan alltför stor uppmärksamhet.»

»Jag tycker om att se på Kattegat» — orden uttalades under en lätt rodnad.

»Herr ryttmästare», inföll Becket, »Ni bör ej hindra fröken Helga från att följa sitt tycke.»

»Jag tänker ej heller låta hindra mig derifrån.» Hon gjorde en kort helsning med piskan, gaf ponyn ett lätt slag med den och svängde i starkt traf in på vägen åt heden, utan att lägga märke till den vördnadsfulla helsning, häradshöfdingen sände efter henne. (Forts.)

Bellman och — Mäster Plut.

Då jag under åren 1871—73 upptecknade bortåt ett halft hundratal till största delen förut obekanta folkvisor efter den ryktbar vordne folkbarden »Plut», upptecknades ock en, som jag, i min svenska Folkmusikens historia, angifvit såsom med stor sannolikhet vara en vilsekommen sång af sjelfva Bellman: af den store sångaren utgjuten och glömd, men af folksinnet uppfattad och »transplanterad», samt af följande innehåll:

Hör klockorna de ringa, de ringa och säja
»plingeli plang!»
ja, klockorna de ringa alt med en sorglig klang.
Hvem är nu blifven döder
från verldens vedermödor?
Fru Platen, fru Platen är lagder uppå bår.

Fru Platen, fru Platen, som bodde i det stora hus,
just midt uti staden, der altid brände ljus? —
Ja — fröknar och mamseller, pojkar och gesäller
ha vefvat och lefvat hos henne, sus och dus.

Se Brinkman, se Brinkman, som framför liket trippar och går!
han dväljes och qväljes, i halsen gråten står;
»tjut ej som kanalje, blek som lilie konvalje,
fru Platen, fru Platen du mer ej åter får!»

Som jag vill minnas utkom 1877 Ahnfelts arbete om Bellmanska sällskapet. Uti detta omtalas en förut mindre bekant prestinna i Bacchi tempel, *fru Platen,* »vanligen kallad Platskan», nästan att anse »ebenbürtig» med sjelfva Ulla Winblad; och om hvilken närmare kännedom kan vinnas uti anförda arbete.

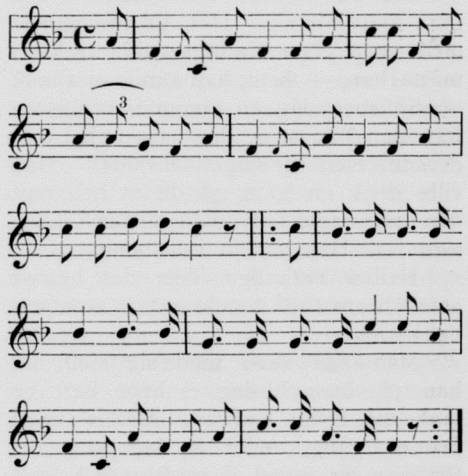

Man torde kunna hemställa, om icke melodien är till sin grund tagen ur en (hos J. A. Arwidsson, 3 d. p. 163 anförd) sånglek från Östergötland:

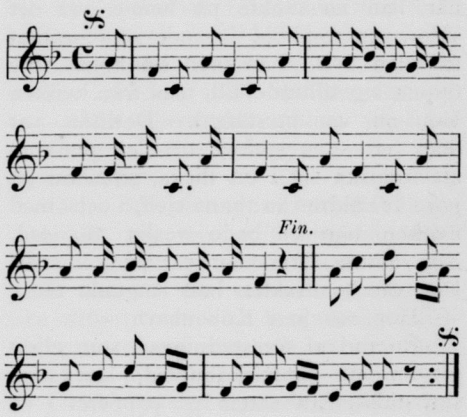

Sedan en af sakkunnig person utförd längre undersökning om ursprunget till de Bellmanska melodierna pågår i Sv. Musiktidning. vill jag ock »dra ett strå till stacken» och meddela: att uti M. Weckerlins arbete öfver franska folkmelodier (finnes uti k. Bibl.), är en Normandisk melodi till »Si l'etois le Rois» altigenom lika med Bellmans *Ack om vi hade, go' vänner, en så* etc; och måste densamma, på hvad sätt det än skett, hafva af den store sångaren blifvit använd. *C. E. S—g.*

Från scenen och konsertsalen.

»Den döda säsongen», hvars dagar nu äro räknade, sträckte sig äfven till vårt musiklif, hvarför det också är föga att förtälja derifrån.

Permanent på platsen var ungerska kapellet under hr *Farkas Mors* ledning, som hvarje afton konserterat i eller utanför Berns salon. Kapellets prestationer ha onekligen varit af ett visst intresse, om de i flere fall icke kunna tillmätas någon högre grad af konstnärlighet. Med exekutionen af sina originela hemlandsmelodier hafva de inlagt stor ära. Man höre dem endast spela en äkta ungersk Csárdás! Hvilken taktfasthet, hvilken sprittande rytm och brusande schwung! De begge likt æolsharpor klingande cymbalerna, åstadkommo med stränginstrumenten en högst egendomlig klangfärg. Ingen af kapellets medlemmar spelade efter noter och dirigenten hade sitt partitur i hufvudet.

För öfrigt kan man anteckna två konserter å Hasselbacken af Andra gardets musikkår samt Stockholms allmänna sångförening, båda talrikt besökta.

Teatersäsongens inledning kan räknas redan från den 3 augusti, då Mindre teatern åter öppnade sina portar med »Lille Parisaren» af Burani och Boucheron, musik af Léon Vasseur. Styckets librett erbjuder, som vanligt, ingenting annat än en serie af mer eller mindre fyndigt uppdiktade osannolikheter, fotande sig på en intrig som långt ifrån bär originalitetens hallstämpel. Emellertid är det hela ganska oförargligt. Musiken står i värde högre än de flesta operettalster, som under de senaste åren gått öfver Stockholms-scenen. Behagfull, melodirik och delvis med mycken omsorg utarbetad, vittnar den på sina ställen om att kompositören med framgång anslutit sig till det Gounodska skrifsättet. Pjesen spelas med lif och fart och har särskildt i fruarna *de Wahl* och *Hjortberg* ett par sympatiska framställarinnor.

Djurgårdsteaterns »trumf», komedioperetten »Lili», är i och för sig en ren bagatell, helst när man jemför med de stycken som förut skrifvits för Judics räkning. Den rör sig kring samma ämne som lemnat stoff till så många franska s. k. sedekomedier, mot hvilkas omplanterande på svensk jordmån pressen så ofta inlagt en berättigad protest. Redan detta måste göra pjesen för en svensk publik föga tilltalande, dess mera som förf:e icke sparat på ett framställningssätt, som i oblyg realism går öfver det tillåtnas gränser. Och ändock lär åtskilligt blifvit modifieradt i den svenska öfversättningen. Musiken spelar här en helt obetydlig roll. Fru *Cysch* består hedrande de vanskliga prof på skådespelaretalang som titelrollen erbjuder. Judic lät likväl rollens dubbelnatur i sista akten ännu mera framstå, i det hon presenterade sig som en gammal, skröplig gumma, med stapplande gång och darrande stämma. Fru Cysch åter är en grand' mère med värdiga later och ännu oböjd kroppshydda. —*h*—.

Från in- och utlandet.

Ludvig Norman afgår från sin plats som lärare vid konservatoriet.

Ivar Hallströms »Vikingarne» lär vara antagen till spelning i München, och *Andreas Halléns* »Harald der Viking» i Stockholm.

En minnesvärd sångens högtid kallar tidn. »Halland» Lunda-körens konsert i Halmstad — en konsert, heter det vidare, af så gediget innehåll och så till alla delar mästerligt utförd, att den gjorde all heder åt den vidt berömda svenska studentsången. Sådana af naturen rikt begåfvade och omsorgsfullt skolade röster, sådan fulländad sammansjungning, sådan nyansering, värma och känsla i sången, hvilken känsla ovilkorligen måste mägtigt inverka på åhörarne; allt detta kunde icke annat än väcka allmän hänförelse, hvilken också efter de särskilda numren yppade sig i den medelst liflig näsduksviftning sångarne egnade hyllning, och efter Otto Lindblads innerligt täcka komposition, »Sångfoglarne», som sjöngs af en dubbelqvartett, gaf sig luft i en handklappning. I mycket, och särskildt hvad angick basarnes kraft och välljud, var denna studentkör öfverlägsen den från Upsala, som äfven helt nyligen gästade i Halmstad — den enda plats för öfrigt, der båda dessa körer uppträdt.

Fru Olefine Moe har rest till Kristiania, der hon någon tid skall gastera mot ett gage af 2,000 kronor i månaden.

Fru Kristina Nilsson-Rouzaud, hvilken — skrifves till D. B. från Paris — för närvarande vistas i Harrowgate i England, der hon genomgår en vattenkur, inträffar i början af september i Paris för att derifrån anträda sin tredje färd öfver Atlanten. Den varder den sista, som sångerskan kommer att företaga, ty sedan hon derefter tagit farväl af publiken i Frankrike, Ryssland och sist i vårt hemland, ämnar hon för alltid draga sig tillbaka från konstnärsbanan. Fru Nilsson kommer att under sin färd genom Amerika och Canada åtföljas af hr *Theodor Björksten*, hvilken genom hennes inflytande på högst fördelaktiga vilkor engagerats för denna tourné. Han arbetar med ifver för professor Delle Sédie, hvilken gifver de utomordentligaste vitsord om sin unge elev.

Sångarfest i Hamburg. Från Hamburg skrefs d. 13 aug. Sångarfesttåget var så stort, att defileringen varade $1^1/_2$ timme. Det beledsagades af 14 musikkårer, och trots den brännande solhettan föreföll ingen olyckshändelse. Vid konserten på aftonen vunno de baierska sångföreningarna segerpalmen med Bruchs »Lied der Städte». Slutnumret sjöngs i mörkret, ty den elektriska belysningen hade slocknat. Åhörarnes antal var 22,000, men det plötsliga mörkret framkallade ingen panik. Omkostnaderna vid sångarfesten äro betäckta.

Norge. Af Johan Svendsens verk uppfördes med stor framgång på en konsert i Karlsbad: D-dur-symfonien, Isländska och norska melodier för stråkorkester samt hans symfoniska dikt »Zorahayda».

— Komponisten Iver Holter har nyligen blifvit vald till dirigent för sällskapet »Harmonien» i Bergen efter Edv. Grieg.

— Hur högt fröken Am. Kolderup varit värderad vid operan i Kassel kan man finna deraf, att direktören, sedan hon genom sjukdomsfall varit hindrad att uppträda, icke ännu lyckats finna en nog värdig efterträdarinna. Frk. K. ämnar ej taga fast engagement till hösten utan uppträda i gästroler på åtskilliga ställen.

— Bland unga norska damer, som utbilda sig till sångerskor nämnes ock frk. Valborg Hovind, som nu i ett par år uppehållit sig i Tyskland, synnerligast i Weimar, der hon studerat under fru Mildes ledning. Redan för ett år sedan gjorde hon sig fördelaktigt känd vid sitt uppträdande i Leipzig. För icke så länge sedan blef hon inbjuden af Liszt till en soaré, der hon ackompagnerad af Liszt sjöng 7 el. 8 sånger och en aria. Följande vecka blef hon åter inbjuden af honom för att sjunga inför storhertigen och hans hof. En sådan uppmärksamhet af Liszt tyckes vara rekommenderande.

— Förlidet år stiftades af mad. Cécili d'Orni en »Academie libre de musique et de déclamation», öfver hvilken Gounod för presidiet och som är försedd med goda lärarekrafter samt derför vunnit godt anseende. Vid den offentliga examen, som i slutet af Juni anställdes med »akademiens» elever lät en norsk frk. Nathan höra sig som pianist och var den enda som erhöll första priset i pianospelning.

— Den unge danske sångaren hr Fredrik Brun har blifvit engagerad som förste lyrisk tenor vid kgl. operan i Berlin från midten af nästa säsong.

— Mad. Trebelli gifver i början af Augusti konserter i Köbenhavn. Derefter begifver sig konstnärinnan på en tournée till Amerika, hvartill hon är engagerad af Conrad Behrens.

Paris. Fru Théo. den firade operettsångerskan, har rest till Amerika under impressarion Maurice Graus ledning för att göra en större rundresa i detta land.

»Richard Wagner et son oeuvre poétique depuis Rienzi jusqu'à Parsifal» är titeln på ett elegant band, som nyligen utkommit hos Charavey i Paris, författadt af madame Judith Gautier, en beundrarinna af den beryktade tyske kompositören, i hvars hem hon förr gästat en längre tid.

— Hvad som göres för populära orkesterkonserter i Paris, kan man se af budgeten för de sköna konsterna. Å denna är uppförd: till de berömda Pasdeloupkonserterna 20,000 frcs, till Colonnes 10,000 frcs och till Lamoureux också 10,000 frcs.

— Den underrättelse tidningarne meddelat, att Richard Wagner skulle vara sysselsatt med en ny opera med text ur den indiska sagoverlden, lär mäster Wagner sjelf ha »energiskt dementerat» enl. Allgem. detusche Musik-Z., som bör vara väl underrättad i hvad som rör »Wagneriana». Samma tidning uppgifver också att »Parsifal är Wagners sista opera, än hvilken intet högre till idé och konstvärde kan gifvas, hvarför också densamma ej — såsom med »Niebelungen-cykeln» — kommer att vanhelgas genom uppförande på någon annan scen än festoperans i Bayreuth.

— Telegrafen i Bayreuth har första Parsifal-aftonen haft ett jättearbete att utföra. Från kl. 6 e. m. till midnatt telegraferades nämligen derifrån ej mindre än 44,000 ord.

Leipzig. Under Stägemanns ledning synes Stadt-teatern i val af operanoviteter slagit in på en sjelfständig väg. Man tänker sålunda uppsätta »Benvenuto Cellini» af Berlioz, Glinkas »Russlan und Ludmilla» (aldrig uppförd i Tyskland), Reinthalers »Kätchen von Heilbronn», Rubinsteins »Maccabeer» och B. Scholz' »Vornehme Wirthe».

Berlin. Operaföreställningarne, hvilka togo sin början med »Midsommarnattsdrömmen» d. 19 Aug. och »Fidelio» dagen derpå, gifvas tills vidare i kgl. Schauspielshaus, emedan arbetena i operahuset ännu ej äro afslutade.

Krolls teater gör för närvarande god lycka. Efter herr Alvary från Weimar, som med framgång gästat teatern, har den förträffliga barito-

nisten dr. Krauss från Hamburg eröfrat publiken såsom »Jäger» i Kreutzers »Nachtlager», såsom »Rigoletto och Tell». För fullsatt hus öppnade sedan Theodor Wachtel sitt gästspel d. 12 Aug. — naturligtvis med »Postiljonen».

— I »Philharmonien» (f. d. Central-Skating-Rink) ha repetitionerna begynt för den kommande italienska operasäsongen, som inviges med Verdis »Maskeradbalen».

— Ballettdirektören Paul Taglioni kommer innan kort att försälja på auktion sin värdefulla samling af kostym-masker, böcker, aquareller, teckningar, kopparstick, porträtter, litografier och musikalier. Bland böckerna och kostymmaskerna finnas talrika antiqviteter, hvaribland sådane från första hälften af 16:de århundradet: kopparstick och litografier efter Knaus, Meyerheim, Vautier, Menzel, Kaulbach m. fl. tillhöra den intressanta, af omkr. 400 nummer bestående samlingen.

— På Krolls teater har hertig Ernst von Coburgs 4-akts-opera gått öfver scenen såsom novitet för Berlin. Texten säges vara temligen god. Musiken röjer god bekantskap med de musikaliska uttrycksmedlen och behandlingen af sångstämmor och orkester säges vara effektfull. Operan innehåller flera lyckade musikstycken, hvaribland en romans i första akten, en vacker mansqvartett (troubadourernas sång), Dianas aria och en duett i 3:dje akten.

Hannover. Ett operajubileum har nyligen firats härstädes. För femtio år sedan d. 15 Aug. 1832 fulländade Heinrich Marschner (f. $^{16}/_{8}$ 1796 — † $^{14}/_{12}$ 1861) sitt förnämsta verk »Hans Heiling», sedan han tvenne år förut hitflyttat såsom kapellmästare från Leipzig. I sistnämnda stad hade han (från 1827) komponerat sina andra större operor »Vampyr», »Templer und Jüdin» samt »Des Falkners Braut».

Meiningen. Hans von Bülow's bröllop med fräul. Schanzer egde rum här d. 29 Juli. Fru v. Bülow kommer tills vidare att stanna qvar vid Meininger-teatern.

Sondershausen Under fursten af Schwarzburg-Sondershausen kommer ett furstligt konservatorium för musik och en orkesterskola att inrättas här till påsken 1883. Hofkapellmästare Schröder skall öfvertaga direktörsplatsen.

München. Efter inbjudning af Herr von Hülsen, president för »Der deutsche Bühnenverein», skulle den 19 och 20 September en »Generalversamlung» ega rum af denna förenings medlemmar. Bland frågor af allmännare intresse är tillsättandet af en komité, som under medverkan af sakkunniga män skulle ånyo öfversätta och för scenen bearbeta texten till Mozarts »Don Juan».

Stuttgart. Här egde i konservatoriets sal en uppvisning rum jemte föredrag öfver den betydliga förbätring af pianomekaniken, som uppfunnits af pianofabrikanten Ed. Westermayer från Berlin, som här utställt en präktig flygel och ett pianino äfvensom en del af instrumentens mekanik i och för beskrifningen. Fabrikanten har under nära 30 år sökt lösa uppgiften att åstadkomma en på samma gång enkel och ändamålsenlig mekanik för pianot och synes nu ha lyckats härmed. — Närmare redogörelse om upptäckten kunna vi ej här lemna; den samma är af uppfinnaren patenterad. En ny inrättning hos flygeln må omnämnas bestående i minskning af tonstyrkan, till skonande af såväl instrumentet som den spelandes och åhörandes nerver, helst i fråga om tekniska öfningar.

Frankfurt a. Main. Om Joachim Raffs död berättas härifrån följande: Raff hade Lörd. d. 24 Juni på eftermiddagen närvarit i profven till de högre konservatoriiklassernas uppvisning, som skulle försiggå veckan derpå, och återvände hem glad och belåten med profvens utgång. Han gick tidigt till sängs och då hans hustru på söndags morgon trädde fram till hans säng fann hon honom död; han hade dött af hjertslag. Obduktion visade en förstoring af hjertat. En dödsmask togs af honom genom bildhuggaren Dielmann. Den 27 skedde begrafningen under stor högtidlighet med tal, sång och instrumentmusik

— Mozartstiftelsen här har ett stipendium att utdela. Den sökande, som måste ha visat särdeles musikalisk begåfning, antages efter afgifna prof till täflan och har sedan att inlemna en sång och en instrumental qvartettsats till täflingen. Den sökande, som måste vara »från ett land, der tyska språket är folkets språk», har att anmäla sig hos Oberlandesgerichtsrath D:r Eckhard i Frankfurt a. Main.

Dödslista.

Christian Adolf Hertz, Teateröfversättare, född 1824, † d. $^{21}/_{8}$. Han studerade först musik i Leipzig och var musiklärare i Kjöbenhavn, men egnade sig sedermera åt literaturen och har bland annat öfversatt flere operor. År 1872 uppfördes ett 3-akts lustspel: »Student og Komediant», som hade Hertz till författare.

Claes Reinhold Kindgren, Musikdirektör vid Vestgöta regimente, född i Linköping 1840. Fadern var en af Crusells utmärktare elever på clarinett. Omkring medlet af 1860-talet antogs Kindgren till elev vid musikaliska akademien och aflade der efter 4 års studier i flere ämnen en mycket vacker examen samt utnämndes kort derefter till musikdirektör vid Vestgöta regimente.

Wartel, sånglärare, † i Paris i en ålder af 76 år. Han var född i Versailles och gjorde sina första studier vid konservatoriet i Paris, hvarpå han 1831—46 var anställd som tenor vid stora operan. Efter en resa i Tyskland nedsatte han sig som sånglärare i Paris. I denna egenskap åtnjöt han stort rykte; bland de konstnärinnor, han undervisat, nämnas i främsta rummet Kristina Nilsson och Trebelli.

INNEHÅLL: I. Lachner (med porträtt). Af *A. L.* — En Benedict-konsert i London. Af *a.* — Parsifal. Af *F. Arlberg.* — Scherzo. — Följetong: En musikers historia. Af *R. Schmidt.* — Bellman och mäster Plut. Af *C. E. S—g.* — Från scenen och konsertsalen. Af *—h—.* — Från in- och utlandet. — Dödslista.

Observera!

Hos alla hrr Musik- och Bokhandlare:

Prins Carls Marsch

komponerad för piano och

H. K. H. Hertigen af Vestergötland

i underdånighet tillegnad

af **A. Ericson.**

Pris 50 öre.

(Med porträtt af prins Carl).

Annonser.

Märklig nyhet!

På HUSS & BEER'S förlag har nu utkommit i musik- och bokhandeln:

SÅNGER

till Dikter af C. D. af Wirsén

komponerade för en röst och piano

af **Ludvig Norman.**

2:dra Samlingen. Op. 55.

Innehåll:

1:sta häftet:	2:dra häftet:
1. Sången.	5. Längtan till landet.
2. Pagens visa.	6. Hvarför tvista?
3. Från sol och stjernor.	7. Ahasverus.
4. Kom!	8. Skogvaktarens dotter.

Pris för hvarje häfte: 2 kronor.

3 VISOR

för en röst och piano

af **W. Th. Söderberg.**

(Sylvias visa. — En glad visa. — Aprilnarri.)

1 krona.

Nytt i Musikhandeln!

På HUSS & BEER'S förlag har utkommit:

Ur MESSA (E-dur)

af **J. E. GILLE**

(uppförd i Ladugårdslandskyrkan i Stockholm den 12 Nov. 1881):

1. *Et incarnatus est,* Baryton-solo, ... 50 öre.
2. *Gratias, Gratias,* Duett för Sopran och Tenor ... 75 »
3. *Agnus Dei,* Duett för Mezzo-Sopran och Bas ... 75 »

Piano-
och
Orgel-instrumenter
Största lager.
Billigaste priser
hos
I. Dannström & Co.
16 Regeringsgatan 16.

Piano- och Orgelmagasinet

N:o 8 Arsenalsgatan N:o 8

midt emot Kongl. Stora teatern

har att erbjuda stort urval af *Flygelpianon, Pianinon* och *Taffelpianon* samt *Orglar.*

Äldre instrument öfvertagas vid köp af nya.

Stämning och *reparation* af såväl Pianon som Orglar verkställes.

Delar till orgelharmonium, såsom *tungor* (spel), *registerskyltar, klaviaturben, tonlådor* m. m. till billiga priser.

Fullständiga priskuranter erhållas gratis.

Stockholm, IVAR HIRSCH.

f. d. Abr. Hirschs Pianomagasin.

Nu har utkommit:

"DEN LILLE LÖJTNANTEN"

Polka för Piano

af FREDRIK KUHLAU.

1 krona.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1882.